

В. Осипенко

**ПРЕЗЕНТАЦІЯ НАРОДНОПІСЕННОЇ ТРАДИЦІЇ УКРАЇНИ У НІМЕЧЧИНІ
(НА ПРИКЛАДІ ГУРТУ “DE LIBERTATE” М. ГАЛЛЕ)**

V. Osypenko

**PRESENTATION OF THE FOLK SONG TRADITION OF UKRAINE IN GERMANY
(ON THE EXAMPLE OF THE GROUP “DE LIBERTATE” OF M. HALLE)**

Розуміння особливого значення для українців усвідомлення самотності своєї культури та причетності до неї, а також можливостей прояву унікальності культури і мистецтва України через її презентації для іноземного слухача стала підґрунтям та мотивацією для потужної мистецької діяльності під час війни як в Україні, так і за кордоном. Наша боротьба за незалежність активізувала сили митців у напрямі відкриття для світу нового правдивого образу України, її багатой культури, її складної давньої історії.

У місті Галле землі Саксонія-Ангальт для біженців з України нами була запропонована практика гуртового співу. На початковому етапі заняття мали дві мети. По-перше, це ознайомлення з народнопісенною традицією України і особливостями народної манери співу, по-друге — стабілізація емоційного стану учасників, зняття внутрішнього напруження та формування відчуття згуртованості, взаємної підтримки, взаєморозуміння, а також зміцнення почуття національної гідності та приналежності до свого народу. Це завдання, які можливо вирішити на заняттях з гуртового традиційного співу. Саме традиційний спів українських народних пісень має надзвичайний терапевтичний вплив як на співаючих, так і на слухачів. Народна пісня, рідна мова на підсвідомому рівні зберігають та накопичують психічну енергію як окремої людини, так і народу. На основі такої практики восени 2022 р. було засновано співочий гурт “De Libertate”, який за основне завдання своєї діяльності обрав презентацію унікальної народнопісенної традиції України та акцентуацію через пісенні тексти та пояснення їх генези історичного підґрунтя, фактів, що були викривлені тривалою пропагандою.

Важливим для учасників гурту є виявлення національної самотності культури України через її народну пісню, через ліричну пісенність, що є праматерією української душі (за М. Шлемкевичем). Готуючи першу концертну програму гурту, ми прагнули познайомити німецьких слухачів із прадавними обрядовими наспівами Різдва, найкрасивішими колядками та щедрівками різних регіонів України. Знаковим твором для нас став бароковий кант «Ангели, знизайтесь...» (музика невідомого автора, із записів Галаганівського (Сокиринського) вертепу). Поетичний текст його належить Григорію Савичу Сковороді, чий 300-річний ювілей ми відзначали того року. Назва іншого відомого твору філософа “De Libertate”, яка перекладається з латини як «Про Свободу», стала символом нашого спілкування зі слухачами у Німеччині. Так реалізувалося наше бажання бути почутими. У Evangelische Petrusgemeinde Halle (An der Petruskirche 3) 18.12.2022 р. відбувся перший виступ гурту, де прозвучали як відомі, розповсюджені усією Україною колядки і щедрівки: «Добрий вечір тобі, пане Господарю...», «Нова радість стала...», «Ой сивая та і зозуленька...», так і маловідомі колядки з Харківщини: «Ой ходили та й блудили три коляднички...», «А в цій хаті як у Раї...», «Ворота новії...» та Київщини : «Ой

ходів, ходів місяць по небу...», «За горою, за крутою...». Кант «Ангели знижайтеся» прозвучав у супроводі органу.

Своїми виступами ми наголошуємо на тому, що українці мають власну велику культуру, власну історію з прадавнім корінням та власну державу.

Ю. Карчова

ПЕРФОРМАТИВНІ ВИМІРИ АВТЕНТИКИ В СУЧАСНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ

Yu. Karchova

PERFORMATIVE DIMENSIONS OF THE AUTHENTICITY IN THE CONTEMPORARY ARTISTIC SPACE OF UKRAINE

Мультикультурні спрямування сучасного історико-культурного процесу на рівні художньої практики детермінують формування плюралістичного художнього простору, індивідуальні творчі інтерпретації якого характеризуються значущими відмінностями в осмисленні сутності мистецтва, статусу та соціальної ролі митця та виконавця, у специфіці художньої комунікації тощо. Особливої неоднозначності сучасній художній картині світу надає також суб'єктивне трактування митцями раніше базових та єдиних феноменів стилю та жанру. У контексті художньої практики постсучасності це має результатом вільне — у часі та просторі — оперування їх знаками, кожна конкретна комбінація яких залежить від концептуально-образних, тематичних, мовно-виражальних параметрів твору.

Проте у вільному «перетині-накладанні» різних художніх традицій та знаків культур як одна із детермінант цілісності художньої картини світу постає, зокрема, тенденція перформативності. З одного боку, вона забезпечує формування універсального «зрізу» картини світу, візуалізація якого та потенційна можливість надання реципієнту ролі активного учасника художнього процесу трансформує усталені алгоритми-моделі художньої комунікації. З іншого боку, перформативність постає і як ланка зв'язку сучасного мистецького бачення-інтерпретації світу із найдавнішими пластами художнього мислення, позначеними синкретизмом, колективізмом, первинною варіабельністю інтерпретації сегментів художнього досвіду, локальною маркованістю тощо.

Особливо інтенсивного вираження тенденція перформативності набуває у специфічній площині сучасного художнього простору України, позначеної дотичністю як до автентичних джерел, так і до сфери масової культури. Актуалізація значущості такого синтезу традицій та новацій на сучасному етапі художнього процесу обумовлюється активізацією процесу національної ідентифікації на особистісному та суспільному рівнях, осмисленням значущості національних ментальних настанов та національної системи цінностей як базових конструктів світобачення людини та спільноти.

Прояви перформативності знаходять виявлення на всіх рівнях формування художнього простору. Насамперед виокремимо тенденцію дотримання фундаментальних настанов народнопісенної парадигми у різних виконавських інтерпретаціях та ступенях повноти. Саме народнопісенна виконавська парадигма визначає специфіку палітри виконавських засобів виразності М. Юрасової, А. Матвієнко, І. Червинської, Ілларії (Катерини Прищепи), М. Садовської, О. Мухи, О. Никитюк та ін.